

485. Nowe stanowiska Derodontidae (Coleoptera) w Polsce

New records of Derodontidae (Coleoptera) from Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Derodontidae, *Derodontus macularis*, *Laricobius erichsonii*, new records, Poland.

Rodzina Derodontidae reprezentowana jest w polskiej faunie przez 2 gatunki: *Derodontus macularis* (FUSS, 1850) oraz *Laricobius erichsonii* ROSENHAUER, 1846. Oba rzadko poławiane, z czego *D. macularis* wyjątkowo rzadko. Poniżej podano nowe stanowiska obu gatunków, z krain, z których jeszcze nie były wykazane.

Derodontus macularis (FUSS)

– Łysa Polana (UTM: DV35), Dolina Białki, 1000 m.n.p.m., 12 X 2002 – 2 exx., leg. T. KLEJDYSZ.

Chrząższe znajdowały się w jamkach w owocniku grzyba rosnącego na pniu świerka, na wysokości ok. 0,7 m nad ziemią i ekspozycji wschodniej, przy drodze biegnącej do pobliskiej składnicy drewna. Huba była porośnięta mchami i znajdowała się w zaawansowanym stadium rozkładu, co uniemożliwiło jej oznaczenie. Gatunek nowy dla polskich Tatr.

Laricobius erichsonii ROSENH.

– Widoma (DB64), 380 m n.p.m., 9 XII 2007 – 1 ex., leg. J. SKOCZYŁAS.

Stanowisko znajduje się około 500 m na północny zachód od rezerwatu „Barania Góra” (grzbiet Pasma Obłęgorskiego, zachodnia część Gór Świętokrzyskich). Okaz uzyskano z przesiewu ściółki iglastej pobranej spod jodły, na skraju lasu jodłowego z domieszką sosny i modrzewia. Nowy dla Gór Świętokrzyskich.

Zasięg występowania *D. macularis* ogranicza się do południowej Europy; niedawno wykazany został również z Francji (DODELIN 2004: Bull. Soc. entomol. Fr., **109**, 5: 499-505). W Polsce należy do wielkich rzadkości (BURAKOWSKI i in. 1986: Kat. Fauny Pol., XXIII, **11**: 1-243). Notowany jest głównie z południowych krain, gdzie znajdowany bywa na obszarach górskich (Pieniny, Bieszczady, Góry Świętokrzyskie). Chrząższ ten rozwija się w owocnikach grzyba *Ischnoderma benzoinum* (FR.) P. KARST., o polskiej nazwie smolucha świerkowa, występującego na martwym drewnie drzew iglastych (świerk, sosna). Doniesienia o łowieniu tego chrząższka na hubach porastających drzewa liściaste dotyczą prawdopodobnie drugiego gatunku grzyba z tego samego rodzaju – *I. resinosum* (SCHRAD.) P. KARST. (smolucha bukowa), występującego na drzewach liściastych. *D. macularis* może służyć jako indyktor stopnia naturalności ekosystemów, gdyż jest gatunkiem spotykanym w ekosystemach najmniej odkształconych (FRANC 1997: Biologia, Bratislava, **52**, 2: 181-186). BOROWSKI (2006: Chrząższe (Coleoptera) grzybów nadrzewnych – studium waloryzacyjne. Wyd. SGGW, Warszawa. 91 ss.) również podkreśla wysoką wartość waloryzacyjną (WWM) tego mycetobionta.

L. erichsonii zasięgiem występowania obejmuje głównie środkową Europę, lecz notowany był również w jej północnych częściach. W Polsce znany jest z siedmiu krain (BURAKOWSKI i in. 1986: Kat. Fauny Pol., XXIII, **11**: 1-243). Umieszczony został na „Czerwonej Liście Chrząższy Górnego Śląska” (KUBISZ i in. 1998: Raporty Opinie, **3**. Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice: 8-68) jako gatunek rzadki. Został sztucznie wprowadzony do Ameryki Północnej, gdzie wykorzystywano go w walce biologicznej przeciwko mszycy *Adelges piceae* RATZ. Biologia tego chrząższka została dokładnie zbadana przez FRANZ’a (1958: Entomophaga, **3**: 109-64). Gatunek ma jedną generację w roku. W maju jaja są składane pojedynczo na korę drzew. Wylęgłe larwy odżywiają się jajami mszyc. Jedna larwa L4 może zniszczyć średnio do blisko 40 jaj mszyc. Przeobrażenie ma miejsce w ściółce, młode chrząższe pojawiają się w lipcu i sierpniu, zimują w ściółce leśnej.

Tomasz KLEJDYSZ, Zakł. Entomol. IOR, Poznań
Jarosław SKOCZYŁAS, Chełmce